

สด : คำหลายความหมายในภาษาไทยปัจจุบัน
/sòt/ : A Polysemy in Contemporary Thai

ภัสร์วิญญ์ เอี่ยมสอาด^{1*}

Bhasrvarin Iamsa-ard^{1*}

¹ สำนักวิชาครุศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช 80161

¹ School of Education and Liberal Arts, Walailak University, Nakhonsithammarat, 80161, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: bhasrvarin.i@gmail.com

(Received: January 1, 2024; Revised: March 22, 2024; Accepted: April 1, 2024)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำว่า “สด” ซึ่งเป็นคำหลายความหมายในภาษาไทยปัจจุบัน จากข้อมูลภาษาในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติและสื่อสังคม 3 ประเภท ได้แก่ Facebook TikTok และ Twitter หรือ X โดยวิเคราะห์ 3 ประเด็น ได้แก่ ตำแหน่งและหน้าที่ ความหมาย และพลวัตด้านการสร้างคำ ผลการศึกษาตำแหน่งและหน้าที่ของคำว่า “สด” ตามการจำแนกโดยใช้กรอบประโยคทดสอบร่วมกับเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ พบว่ามีตำแหน่งและหน้าที่ 2 ประการ ได้แก่ 1) ตำแหน่งหลังคำนาม: หมวดคำกริยากรรมย้อย ทำหน้าที่เป็นคำหลัก และ 2) ตำแหน่งหลังคำกริยา : หมวดคำกริยาวิเศษณ์ ทำหน้าที่เป็นคำขยาย ความหมายของคำว่า “สด” ศึกษาโดยการวิเคราะห์อรรถลักษณะ พบจำนวน 6 อรรถลักษณะ จำแนกตามตำแหน่งและหน้าที่ ได้แก่ 1) ตำแหน่งหลังคำนาม: หมวดคำกริยากรรมย้อย 4 อรรถลักษณะ และ 2) ตำแหน่งหลังคำกริยา : หมวดคำกริยาวิเศษณ์ 2 อรรถลักษณะ พลวัตการสร้างคำจากคำว่า “สด” เกิดการประสมคำโดยมี “สด” เป็นองค์ประกอบ ทำให้คำดังกล่าวเกิดการขยายความหมายมากขึ้น ประกอบด้วย 1) การประสมคำโดยการนำรูปคำที่ต่างกันมาประกอบกัน และ 2) การประสมคำโดยการนำรูปคำมาซ้ำกัน

คำสำคัญ: สด คำหลายความหมาย ภาษาไทยปัจจุบัน

Abstract

This research article aims to examine the use of the word /sòt/, a polysemy in contemporary Thai from the Thai National Corpus and 3 social media, namely Facebook, TikTok, and Twitter or X. The article studied 3 issues: positions and functions, semantics, and word formation dynamics. Analyzing the positions and functions of /sòt/ in contemporary Thai is based on sentence frames and semantic criteria. The results found 2 positions and functions of /sòt/: 1) the postposition of nouns: sub-intransitive verb word-class with the content word function; and 2) the postposition of verbs: adverb word-class with modifier function. The study of the semantics of /sòt/ in contemporary Thai is based on componential analysis. The results found 6 semantic feathers: 1) 4 semantic feathers' postposition of nouns: sub-intransitive verb; and 2) 2 semantic feathers' postposition of verbs: adverb word. Furthermore, the study found compound words from /sòt/. The word formation dynamic of /sòt/ is driven by combining /sòt/ with other elements, which extends the word's meaning. Compounding forms are divided into 1) compound words from different words and 2) compound words from similar words.

Keywords: /sòt/, Polysemy, Contemporary Thai

บทนำ

ปรากฏการณ์ที่คำหนึ่งคำมีหลายความหมายเป็นปรากฏการณ์ที่เป็นธรรมชาติของภาษา พบได้ทั่วไปในภาษาต่าง ๆ ทั่วโลก ภาษาไม่จำเป็นต้องมีคำใช้สำหรับทุกความหมายหรือทุกมโนทัศน์ เนื่องจากทำให้เกิดคำจำนวนมาก และขัดกับหลักการประหยัด (Economy) ลักษณะดังกล่าวนี้ นักภาษาศาสตร์เรียกว่า “คำหลายความหมาย” หรือ “คำหลายหน้าที่” (Polysemy) เป็นรูปภาษาที่มี 1 รูป มีความหมายมากกว่า 1 ความหมาย สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของแต่ละความหมายเป็นผลให้มโนทัศน์ที่ทางไวยากรณ์แตกต่างกัน [1, 2, 3] เช่น คราด หมายถึง วัตถุที่ใช้ในการกวาด, ชัก, ดึง หรือลากหญ้า เป็นคำนาม และหมายถึงอาการของการกระทำที่ใช้ “คราด” จัดเป็นคำกริยา

คำว่า “สด” เป็นอีกหนึ่งคำที่ผู้วิจัยพบการพัฒนาทางความหมายตามบริบทของผู้ใช้ภาษา เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า “สด” จากพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 [4] “สด” พบว่าคำดังกล่าวมีความหมายจำนวนมาก ดังนี้

“สด หมายถึง ว. ใหม่ ใช้แก่ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ที่ได้มาหรือผลิตขึ้นใหม่ ๆ ยังไม่ทันเสื่อมหรือเสียคุณภาพของสิ่งนั้น คือ ไม่เหี่ยวแห้ง ชืดจาง และอาจบริโภครหรือใช้ได้ดีในสภาพของขณะนั้น เช่น ไข่สด กุ้งสด ปลาสด, มีอยู่หรือได้มาใหม่ ๆ เช่น ขาวสด, ดิบ คือ ยังไม่สุกด้วยไฟ ไม่แห้งหรือหมักต้องเป็นต้น เช่น น้ำพริกผักสด ผลไม้สด น้ำตาลสด เปียร์สด ขนมันเงินแปงสด.”

รวมถึงการเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ [5] พบการใช้คำว่า “สด” หลายความหมาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1 ผมบอกมันว่าหายาก เกือบจะสองหมื่น จ่ายสดไปหมื่นห้าเนี่ย

ตัวอย่างที่ 2 วันนี้เธอหน้าสดมาทำงาน

ตัวอย่างที่ 3 ขอนำเสนอวิธีทำผัดไทย 6 สูตร ได้แก่ ผัดไทยกุ้งสด วุ้นเส้นผัดไทย ผัดไทยเกี๊ยวกรอบ ผัดไทยไชยา ผัดไทยมะละกอ และผัดไทยมั่งสิริดี

ตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่า “สด” มีความหมายบางประการแตกต่างจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ดังเช่น “จ่ายสด” หมายถึง ชำระค่าสินค้าหรือบริการทันทีหรือไม่มีการขายเชื่อ (Credit Sale) “หน้าสด” หมายถึง ไม่แต่งหน้าหรือไม่ใช้เครื่องสำอางใด ๆ โดยเฉพาะกลุ่มเครื่องสำอางเพื่อการแต่งเติมใบหน้า การไม่แต่งหน้ามักใช้กับผู้หญิง และ “กุ้งสด” ในตัวอย่างที่ 3 ก็ได้ถึงความหมายของคำว่า “สด” ที่หมายถึง “ยังไม่สุกด้วยไฟ” แต่คงความหมายของเหตุการณ์ทรงสภาพ “ใหม่” หรือ “ไม่เก่า” ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งข้อสังเกตเบื้องต้นว่า คำว่า “สด” เกิดการขยายความหมาย ตลอดจนหน้าที่และตำแหน่งคำเป็นผลให้ “สด” เป็นหนึ่งในคำหลายความหมายของภาษาไทย

การศึกษาคำหลายความหมายนิยมศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางไวยากรณ์และอรรถศาสตร์ อาทิ “ตะโกน” ในภาษาไทยปัจจุบัน พบว่าอยู่ในหมวดคำกริยาและหมวดคำกริยาวิเศษณ์ ความหมายเดิมหมายถึง ‘ออกเสียงดังกว่าปรกติเพื่อให้ได้ยิน’ และความหมายใหม่ขยายสู่การถ่ายทอดลักษณะที่มีปริมาณมากกว่าปกติ [6]

คำหลายความหมายยังเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาการกลายเป็นคำไวยากรณ์ เนื่องจากนักภาษาศาสตร์มีทัศนะว่า สาเหตุที่ทำให้คำมีความหมายหรือทำหน้าที่หลากหลาย โดยแต่ละหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทางความหมายเนื่องจากคำเหล่านั้นพัฒนาจากคำหลักคำเดียวกัน แต่ในบางกรณีไม่สามารถระบุความเชื่อมโยงทางความหมายที่ชัดเจนได้เนื่องจากคำแต่ละคำผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ในเส้นทางต่างกัน [7] เช่น ภัสรวริญญ์

เอี่ยมสอาด ศึกษาพัฒนาการของคำลงท้าย “เล่า ละ ละ แหละ” ในภาษาไทย พบว่าคำลงท้ายทั้ง 4 คำในภาษาไทยปัจจุบันพัฒนามาจากคำเนื้อหาประเภทคำกริยา โดยผ่านกระบวนการที่สำคัญ เช่น การวิเคราะห์ใหม่การสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกร่อนเสียงที่ทำให้คำลงท้าย “เล่า” พัฒนาไปเป็นคำลงท้าย “ละ” และคำช่วยหลังกริยา “แล้ว” พัฒนาไปเป็นคำลงท้าย “ละ” [8] และกัมปสันนีย์ ศึกษาพัฒนาการของตัวบ่งชี้นามวลีแปลง “การ” และ “ความ” พบว่า คำดังกล่าวพัฒนาจากคำนาม มีผลลิตภาวะสูงในภาษาไทยปัจจุบันจึงไม่ได้มีคุณสมบัติของคำนามหลายประการ ข้อค้นพบสำคัญคือตัวบ่งชี้นามวลีแปลง “การ” ปรากฏร่วมกับกริยาที่รับรู้ได้ (Perceptible Verb) มากที่สุด ขณะที่ “ความ” ปรากฏร่วมกับกริยาที่มีความหมายเชิงคุณภาพหรือกริยาที่ไม่สามารถรับรู้ได้ (Imperceptible Verb) ทั้งยังพบกริยากลาง (Balanced Verb) ซึ่งมีคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์และความหมายของกริยาทั้งสองกลุ่มทำให้ปรากฏร่วมกับตัวบ่งชี้นามวลีแปลงทั้งสองได้ รวมถึงเกิดการพัฒนาทางความหมายจากระดับนามธรรมน้อยหรือเฉพาะเจาะจงไปสู่ระดับนามธรรมมากหรือมีลักษณะทั่วไปมากขึ้นอีกด้วย [9]

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาภาษาศาสตร์เชิงเปรียบเทียบ อาทิ Kullavanijaya กล่าวถึง “ที่” ในภาษาลาวถิ่นอีสาน พบว่า “ที่” ทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ลำดับ (Ordinal Numeral Marker) และคำเชื่อมอนุพากย์ เช่นเดียวกับภาษาไทย อย่างไรก็ตามไม่ปรากฏการประสมคำจาก “ที่” เนื่องจากภาษาลาวใช้คำว่า “อัน” แทน เช่น “อันเปิดขวด” หมายถึง ที่เปิดขวด นอกจากนี้ภาษาจ้วงมีคำว่า /thow31/ เป็นคำนามไม่ชี้เฉพาะและ /thay31/ ใช้เป็นตัวบ่งชี้ลำดับ [10] ตลอดจนงานวิจัยของ Diller ศึกษาคำหลายความหมายหลายคำ อาทิ “กว่า” เป็นกริยาแสดงการทิศทาง เพื่อแสดงการเคลื่อนที่จริงและเป็นกริยาแสดงทิศทางแต่ไม่มีการเคลื่อนที่จริงจึงเป็นนามธรรมสูงกว่าแบบแรก พบในจารึกสุโขทัยและทำวอู่ทำวอู่แต่ไม่พบในภาษาไทยปัจจุบัน รวมถึงเป็นกริยาแสดงการเปรียบเทียบ หมายถึง เป็นส่วนเกินหรือเกิน เช่น พิเศษกว่า โครงสร้างตามตัวอย่างพบในภาษาไทยแถบตะวันตกเฉียงใต้ สมัยหลังเปลี่ยนแปลงเสียงเป็น /wa:B1/ เช่น /payA1 wa:B1/ หมายถึง ‘it’s better to go’ และเป็นคำวิเศษณ์เกี่ยวกับเวลาในภาษาไทยกลาง หมายถึง ก่อน หรือจนกระทั่งซึ่งภาษาลาวก็ใช้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ภาษาชาน ซึ่งพูดบริเวณตะวันตกของแม่น้ำสาละวิน ออกเสียงคำดังกล่าวว่า /ka:B1/ อีกด้วย [11]

อย่างไรก็ตามยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาคำว่า “สด” ในฐานะคำหลายความหมายซึ่งเกิดการขยายขอบเขตความหมายเป็นเพื่ออธิบายสภาวะนามธรรมมากยิ่งขึ้น และมีผลลิตภาวะสูงในการสร้างคำใหม่ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาว่า “สด” มีความหมายและหน้าที่อย่างไรในภาษาไทยปัจจุบัน โดยพิจารณาหมวดคำตามไวยากรณ์โครงสร้างและวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential Analysis) เพื่อหาคำประกอบทางความหมายที่ประกอบกันขึ้นมาของคำว่า “สด”

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาคำว่า “สด” ที่เป็นคำหลายความหมายในภาษาไทยปัจจุบัน

การทบทวนวรรณกรรม

บทความวิจัยเรื่อง “สด: คำหลายความหมายในภาษาไทยปัจจุบัน” ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

คำหลายความหมาย

คำหลายความหมาย (Polysemy) เป็นปรากฏการณ์ทางภาษาที่สอดคล้องกับหลักความประหยัด

ตามแนวคิดทางภาษาศาสตร์ [2] คำหลายความหมายจะต้องมีความหมายสัมพันธ์กันแม้หน้าที่ของคำจะเปลี่ยนแปลงไปตามกระบวนการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกลายเป็นคำไวยากรณ์ [12] และความหมายที่พัฒนาไปจะต้องเชื่อมโยงกัน คำหลายความหมายใกล้เคียงกับคำพ้องเสียง แต่มีจุดแตกต่าง 2 ประการ ได้แก่ คำหลายความหมายมีความหมายแก่นเอื้อให้เกิดความหมายทางไวยากรณ์แต่คำพ้องเสียงมีเพียงเสียงเท่านั้นที่ตรงกัน และคำหลายความหมายเป็นปรากฏการณ์ทั่วไปของภาษา แต่คำพ้องเสียงเป็นเพียงความบังเอิญทางภาษา [3]

ตัวอย่างคำในภาษาไทยที่เป็นคำหลายความหมาย เช่น “ใคร่” หมายถึง ‘ต้องการปรารถนา’ พบตั้งแต่สมัยสุโขทัย ต่อมาในสมัยปัจจุบันพัฒนาไปใช้แสดงการขอร้องอย่างสุภาพ และขยายความหมายไปสู่การมีเพศสัมพันธ์และความต้องการทางเพศ [13] และ “นัก” ซึ่งยืมมาจากภาษาเขมรเก่า “anak” หมายถึง ‘คน’ ปัจจุบัน “นัก” เป็นหน่วยคำไม่อิสระในภาษาไทย ใช้ประกอบกับหน่วยคำอิสระเพื่อสร้างคำและยังคงความหมายที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ อาทิ นักเรียน นักศึกษา นักร้อง [11]

ตำแหน่งและหน้าที่ของคำ

ตำแหน่งและหน้าที่ของคำเกี่ยวข้องกับการแบ่งชนิดหรือหมวดคำในภาษาไทย ชนิดคำตามไวยากรณ์แนวดิถี [14] ใช้เกณฑ์จำแนก 3 เกณฑ์ ได้แก่ ความหมาย หน้าที่ และตำแหน่ง ทำให้เกิดปัญหาเมื่อจัดชนิดคำที่มีหลายความหมายหรือหลายหน้าที่ เช่น “คนซึ่งเกียจคร้านต้องลำบาก” และ “เป็นเวลาอันนานซึ่งประมาณไม่ได้” คำว่า “ซึ่ง” จากตัวอย่างแรกจัดเป็นประพจน์สรรพนาม และตัวอย่างต่อมาจัดเป็นประพจน์วิเศษณ์ [15]

นักภาษาศาสตร์โครงสร้างเห็นว่าภาษาแต่ละภาษามีลักษณะเฉพาะของตน ดังนั้นการแบ่งชนิดคำตามไวยากรณ์แนวดิถีอันมีพื้นฐานไวยากรณ์กรีกละตินไม่ได้สะท้อนลักษณะภาษาไทยที่แท้จริง และเสนอทฤษฎีว่า การใช้เกณฑ์ในการตัดสินชนิดหรือหมวดคำไม่ควรใช้เกณฑ์หลากหลาย [16] อย่างไรก็ตาม นักภาษาศาสตร์โครงสร้างมองว่า ความหมายเป็นสิ่งที่ซับซ้อน เนื่องจากเกี่ยวกับประสบการณ์และมโนทัศน์ของมนุษย์ ดังนั้นจึงไม่ควรนำความหมายมาเป็นเกณฑ์ ในการจำแนกหมวดคำ นำไปสู่การใช้เกณฑ์ตำแหน่งในการจำแนกหมวดคำออกเป็น 26 หมวด อาทิ คำนาม คำกริยากรรม กริยาวิกรรม โดยเกณฑ์ตำแหน่งมาจากการรอบประโยคทดสอบที่จินตน์ ภาณุพงศ์สร้างขึ้น ทั้งนี้หน้าที่ของคำจะเกี่ยวเนื่องกับตำแหน่งที่ปรากฏด้วย กล่าวคือ ตำแหน่งของคำนาม ย่อมบังคับให้คำนามทำหน้าที่หน่วยประธานหรือหน่วยกรรมของประโยค

ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดของไวยากรณ์โครงสร้างในการศึกษาตำแหน่งและหน้าที่ของคำ เนื่องจากมีกระบวนการพิสูจน์ที่เป็นวิทยาศาสตร์จากการใช้กรอบประโยคทดสอบ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพิจารณาจากความหมายร่วมด้วย เพื่อป้องกันสถานการณ์ที่ตำแหน่งคำถูกต้องแต่ขัดกับความหมายในการสื่อสารของผู้ใช้ภาษา

ความหมายเชิงประกอบ (Compositionality)

ผู้ใช้ภาษาสามารถรับรู้ความหมายของประโยคที่มีไม่จำกัดและเข้าใจประโยคใหม่ ๆ ได้ ดังนั้นความสามารถ ในการรับรู้ความหมายจึงต้องมีวิธีการที่ใช้ระบุความหมายของรูปประโยคได้ถูกต้อง [17] ลักษณะเช่นนี้ทฤษฎีอรรถศาสตร์รูปนัยชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างไวยากรณ์และความหมายซึ่งเกิดจากหลักการประกอบ (Principle of Compositionality) กล่าวคือ การเข้าใจความหมายมาจากการเข้าใจความหมายของส่วนประกอบในประโยคและวิธีประกอบเข้าด้วยกันของแต่ละภาษา [18] ดังนั้นโครงสร้างไวยากรณ์จะมีบทบาทต่อการตีความความหมาย [19] ความหมายเชิงประกอบจึงเกิดจากผลรวมขององค์ประกอบ

อย่างสมบูรณ์ ในทางตรงข้ามความหมายไม่เชิงประกอบมักมีความหมายไม่ตรงตามตัวอักษรขึ้นอยู่กับระดับความหมายของการประกอบคำว่ามากหรือน้อยกว่าความหมายประจำของคำที่เป็นองค์ประกอบ แนวคิดนี้นำมาใช้อธิบายการสร้างคำจากคำว่า “สด” ซึ่งมีรูปแบบความหมายเชิงประกอบต่างระดับกัน และชี้ให้เห็นการขยายขอบเขตจากความหมายที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรมอันเป็นพลวัตสำคัญของคำดังกล่าว

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและเป็นการศึกษาเฉพาะสมัย โดยศึกษาคำว่า “สด” ในภาษาไทย ปัจจุบัน แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกและจำแนกเอกสาร งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะสมัย (Synchronic Study) มีวิธีการแบ่งประเภทเอกสารและเกณฑ์คัดเลือกเอกสารดังนี้

- ก. การแบ่งเอกสารที่ใช้เก็บข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาษาไทยปัจจุบันจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [5] ซึ่งเป็นข้อมูลภาษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 โดยคำว่า “สด” ปรากฏทั้งสิ้น 3,755 บริบท (ข้อมูล ณ 31 ธันวาคม 2566) และสื่อสังคม (social media) 3 ประเภท ได้แก่ Facebook TikTok และ Twitter หรือ X เก็บข้อมูลระหว่าง 1 มกราคม 2564 – 31 ธันวาคม 2566 ทั้งสิ้น 27,481 บริบท
- ข. หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเอกสาร เอกสารที่ใช้เป็นข้อมูลต้องเป็นเอกสารร้อยแก้วเท่านั้น เนื่องจากเอกสารร้อยกรองจะมีข้อบังคับทางฉันทลักษณ์จึงอาจไม่สอดคล้องกับการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง และเก็บข้อมูลคำดังกล่าวทั้งที่ปรากฏในบริบทภาษาพูดและภาษาเขียน

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลคำว่า “สด” ที่ปรากฏในเอกสารที่คัดเลือกไว้รวมถึงบริบทประกอบเพื่อใช้พิจารณาหน้าที่และความหมาย ทั้งนี้ “สด” จะต้องไม่เป็นส่วนหนึ่งของชื่อเฉพาะหรือเป็นหน่วยคำไม่วิสะระ

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลภาษา โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดต่าง ๆ ดังนี้

- ก. วิเคราะห์ตำแหน่งและหน้าที่ของคำว่า “สด” โดยใช้กรอบประโยคทดสอบตามไวยากรณ์โครงสร้าง
- ข. วิเคราะห์ความหมายและการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำว่า “สด” ในภาษาไทยปัจจุบัน โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Componential Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความหมายของ “สด” จากบริบทที่เปลี่ยนแปลงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- ค. วิเคราะห์พลวัตการด้านสร้างคำของคำว่า “สด” ในภาษาไทยปัจจุบัน ประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ความหมายเชิงประกอบ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยคำว่า “สด” ที่เป็นคำหลายความหมายในภาษาไทยปัจจุบัน มีประเด็นการวิจัย 3 ประเด็น ได้แก่ ตำแหน่งและหน้าที่ ความหมาย และพลวัตด้านการสร้างคำ มีรายละเอียดดังนี้

ตำแหน่งและหน้าที่ของคำว่า “สด” ในภาษาไทยปัจจุบัน

เมื่อรวบรวมข้อมูลคำว่า “สด” จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ และข้อมูลภาษาในสื่อสังคมต่าง ๆ พบว่า “สด” มีตำแหน่งที่ปรากฏทั้งสิ้น 2 ตำแหน่ง ประกอบด้วย ตำแหน่งหลังคำนาม และตำแหน่งหลังคำกริยา อย่างไรก็ตาม กรอบประโยคทดสอบไม่สามารถระบุตำแหน่งของคำว่า “สด” ได้ทั้งหมด เนื่องจากมีผลต่อ

ความหมายของคำด้วย แต่ไวยากรณ์ดังกล่าวไม่ได้ให้ความสำคัญกับความหมาย ดังนั้นผู้ศึกษาจึงตัดสินหมวดคำต่าง ๆ โดยพิจารณาความหมายร่วมด้วย สามารถแบ่งหมวดคำได้ดังรายละเอียดต่อไป

1. ตำแหน่งหลังคำนาม: หมวดคำกริยากรรมย่อย หมวดคำกริยากรรมย่อย ปรากฏหลังคำนามหรือหน้าคำว่า “กว่า” ในตำแหน่งช่องว่างของกรอบประโยคทดสอบต่อไปนี้

นาม	_____	กว่า	นาม	แล้ว
ปลา	สด	กว่า	เนื้อ	แล้ว

คำกริยากรรมย่อยมีความหมายเชิงเปรียบเทียบ โดยนำหน้าคำว่า “กว่า” และ “ที่สุด” ได้ทันที [16] เช่น ผลไม้สดกว่า ผลไม้สดที่สุด ทั้งนี้ไวยากรณ์แนวนเดิมเรียก คำกริยากรรมย่อยว่า “คำวิเศษณ์ขยายนาม” หรือ “คุณศัพท์” [15] แต่เนื่องจากคำประเภนี้ปรากฏในตำแหน่งคำกริยากรรมและเป็นหมวดย่อยของคำกริยากรรม จึงเรียกว่า “คำกริยากรรมย่อย”

ตัวอย่างคำว่า “สด” ที่ใช้ในภาษาไทยปัจจุบัน ในตำแหน่งหลังคำนาม ซึ่งเป็นหมวดคำกริยากรรมย่อย เช่น

ตัวอย่างที่ 1 เธอกวาดสายตามองไปบนโต๊ะที่มีอาหารสดวางเรียงรายสำหรับทำสุกี้ยากี้ เนื้อวัวสดแล่บางๆ จัดวางอยู่บนจานสวยงาม เคียงข้างด้วยเต้าหู้ขาวหั่นเป็นชิ้นสี่เหลี่ยมพอดีคำ ถัดมาอีกด้านกระเจาดิบย้อมเต็มไปด้วยผักสดที่มีตั้งแต่ต้นหอม [5]

ตัวอย่างที่ 2 พิมพ์บอกตัวเองก่อนเดินเข้าห้อง เพื่อเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวชุดอาบน้ำสีแดงสด ตัดกับผิวขาวนวลเนียน ผ้าสีสดใส่ลวดลายหลากหลายไว้มอบสะโพกผายได้สัดส่วน ผมสีน้ำตาลถูกรวบเป็นเปียเดี่ยวกลางหลัง ลูกผมระร่ายหน้าสวยช่วยให้ดูอ่อนเยาว์ [5]

ตัวอย่างที่ 3 ปีนพุดโดยไม่ละสายตาจากหน้าจอ เพราะต้องการอารมณ์สด ไม่ใช่อารมณ์ที่ตกตะกอนจนเย็นชืด [5]

ตัวอย่างที่ 1 “สด” ปรากฏหลังคำนาม ได้แก่ อาหาร เนื้อวัว และผัก ปรากฏหลังคำนาม ชุดอาบน้ำสีแดง ในตัวอย่างที่ 2 และปรากฏหลังคำนาม อารมณ์ ในตัวอย่างที่ 3

คำว่า “สด” ในตำแหน่งดังกล่าว มีข้อสังเกตที่น่าสนใจ 2 ประการ ได้แก่ ประการที่ 1 “สด” ปรากฏหลังคำนามที่เป็นรูปธรรม ในการวิจัยนี้หมายถึง สิ่งที่ต้องจับต้องได้หรืออยู่ใกล้ประสบการณ์ของมนุษย์ ประการที่ 2 ปรากฏหลังคำนามที่เป็นนามธรรม หมายถึง คำนามที่ไม่สามารถจับต้องได้หรืออยู่ไกลจากประสบการณ์ของมนุษย์ เช่น อารมณ์ การปรากฏร่วมกับคำนามที่มีระดับนามธรรมต่างกันแสดงว่าคำดังกล่าวมีพัฒนาการด้านตำแหน่งมากขึ้นในมิติการกลายเป็นคำไวยากรณ์

ทั้งนี้ตำแหน่งของคำว่า “สด” ที่วางหลังคำนาม และเป็นหมวดคำกริยากรรมย่อย ทำให้ “สด” ทำหน้าที่เป็นคำหลัก สามารถเป็นหน่วยประกอบของประโยคตามลำดับในประโยคเริ่มได้ [16] เช่น “อาหารทะเลที่หัวหินสดกว่าที่ไหน ๆ” [5] “สด” ทำหน้าที่เป็นหน่วยกริยาของประโยค

2. ตำแหน่งหลังคำกริยา: หมวดคำกริยาวิเศษณ์ หมวดคำกริยาวิเศษณ์เป็นหมวดคำที่ปรากฏในตำแหน่งของกรอบประโยคทดสอบต่อไปนี้

นาม	กริยากรรม	_____
ละครเวที	แสดง	สด

คำที่ปรากฏในกรอบประโยคทดสอบนี้จะต้องไม่ใช่คำกริยา คำช่วยหลังกริยา และคำลงท้าย สามารถทดสอบโดยนำคำที่ตามหลังคำกริยามาใช้กับคำนามที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยประธานของประโยค แล้วพิจารณาว่ามีความหมายคงเดิมหรือไม่ หากความหมายไม่เปลี่ยนแปลงจะเป็นคำกริยากรรม หากความหมายเปลี่ยนแปลงแสดงว่าต้องปรากฏร่วมกับหมวดคำกริยากรรม ดังนั้นจึงถูกจำแนกเป็นหมวดคำกริยวิเศษณ์ ดังตัวอย่างการพิจารณา

เขาลิ้นหกล้ม : เขาลิ้น / เขหกล้ม (หกล้มเป็นหมวดคำกริยากรรม)
 เขาหัวเราะเก่ง : เขาหัวเราะ / เขาเก่ง (เก่งเป็นหมวดคำกริยวิเศษณ์)

จากตัวอย่างคำว่า “สด” ที่ใช้ในภาษาไทยปัจจุบัน ในตำแหน่งหลังคำกริยา ซึ่งเป็นหมวดคำกริยวิเศษณ์ เช่น ตัวอย่างที่ 4 EarthTV นำกล้องวิดีโอไปติดไว้ตามสถานที่ท่องเที่ยวของหลายประเทศ ถ่ายทอดสดให้ชมกัน 24 ชั่วโมง [20]

ตัวอย่างที่ 5 ทานก็ตอบว่า เฮ้ย ไม่ใช่แผ่น อยู่แต่ในเมืองลอสแอนเจลิส ขึ้นไปกันเถอะ ฟังสดเลย เพราะจริงๆ ผมก็รู้สึกจ่อ ขึ้นไปเดินบนสันเขื่อนตามคำชวน [5]

ตัวอย่างที่ 6 เขาเริ่มร้องเพลงที่แต่งสด ด้วยน้ำเสียงมีพลัง [5]

ตัวอย่างที่ 4 ถึงตัวอย่างที่ 6 คำว่า “สด” ปรากฏหลังคำกริยากรรม ได้แก่ ถ่ายทอด ฟัง และแต่ง ตำแหน่งของคำว่า “สด” ที่ปรากฏหลังคำกริยากรรมและเป็นหมวดคำกริยวิเศษณ์ถือว่าเป็นคำไวยากรณ์ หมายถึง คำที่ไม่มีความหมายประจำค่า ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของประโยคตามลำพังในประโยคเริ่มได้ ต้องทำหน้าที่ร่วมกับส่วนประกอบหลัก คำว่า “สด” หมวดคำกริยวิเศษณ์เป็นคำไวยากรณ์ประเภทคำขยายกริยา เช่น “ก๊วยแม่น้ำก้ามกราม แลวันเขาไม่ได้เลี้ยงเป็นฟาร์มมะ แต่กันเขตทำซุ่มให้มันอยู่ จะกินก็ลงไปจับ ใส่กระชังหน้าบ้านกินสด ๆ” [20] คำว่า “สด” เป็นหน่วยขยายกริยวิไล ทำหน้าที่ขยายกริยา “กิน”

ความหมายของคำว่า “สด” ในภาษาไทยปัจจุบัน

การวิเคราะห์ความหมายของคำว่า “สด” ในภาษาไทยปัจจุบัน ใช้การวิเคราะห์อรรถลักษณะโดยแจกแจงส่วนประกอบของความหมายซึ่งให้ความสำคัญแก่การระบุลักษณะที่จำเป็นต่อการแยกความหมายระหว่างคำและความสัมพันธ์ทางความหมายกับคำอื่นที่ปรากฏร่วมในหน่วยสร้าง [21] ช่วยให้เห็นความหมายที่หลากหลายของคำว่า “สด” ในปัจจุบันผ่านการระบุอรรถลักษณะย่อย ในบทความนี้แยกการวิเคราะห์อรรถลักษณะตามตำแหน่งของคำดังนี้

1. ตำแหน่งหลังคำนาม: หมวดคำกริยากรรมย่อย อรรถลักษณะของคำว่า “สด” ในตำแหน่งนี้จำแนกความแตกต่างตามกลุ่มของคำนามเป็นผลให้เกิดความแตกต่างทางความหมาย ประกอบด้วยกลุ่มคำนามเกี่ยวกับอาหาร กลุ่มคำนามเกี่ยวกับสี และกลุ่มคำนามอื่น ๆ ดังนี้

1.1 กลุ่มคำนามเกี่ยวกับอาหาร คำว่า “สด” เมื่อปรากฏหลังคำนามเกี่ยวกับอาหาร พบว่ามีความหมาย 2 ความหมาย ความหมายแรก “สด” หมายถึง ใหม่ เพิ่งได้รับหรือผ่านกระบวนการผลิต ซึ่งยังไม่เสื่อมสภาพหรือทำให้สุกด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังแสดงด้วยการวิเคราะห์อรรถลักษณะต่อไปนี้

สด₁

$$\left(\begin{array}{l} + \text{ใหม่} / \text{เพิ่งได้รับ} / \text{เพิ่งผลิต} / \text{เพิ่งเกิดขึ้น} \\ + \text{ยังไม่เสื่อมคุณภาพ} \\ + \text{ไม่สุกด้วยไฟหรือหมักดอง} / \text{ไม่ผ่านการแปรรูป} \end{array} \right)$$

อรรถลักษณะที่ 1: สด₁

ตัวอย่างคำว่า “สด” ที่ให้ความหมายตามอรรถลักษณะข้างต้น เช่น

ตัวอย่างที่ 7 เมื่อแขกคนสุดท้ายออกจากบ้าน ครูเนื่องก็เข้าดูแลเก็บเครื่องปรุงกับของแห้งในครัว ตระเตรียมทำบุญชีคำใช้จ่ายและจำนวนอาหารสดอาหารแห้งที่ใช้ไป [5]

ตัวอย่างที่ 8 เครื่องเคียงปลาสดทอดและผักสด อีกหนึ่งเมนูแนะนำ หลังจากทีหลายท่านเปื้อกับเมนูในงานเลี้ยงปีใหม่ [5]

ตัวอย่างที่ 9 แจกสูตร ยำกุ้งสด รสแซ่บ พร้อมเคล็ดลับทำให้กุ้งกรอบแดง! [22]

คำว่า “อาหารสด” “ผักสด” และ “ยำกุ้งสด” สอดคล้องกับอรรถลักษณะข้างต้น แสดงให้เห็นว่า “สด” ที่ใช้กับคำนามกลุ่มนี้ มีความหมายเกี่ยวกับความใหม่ สภาพใหม่ สิ่งที่คงสภาพเดิมและไม่ผ่านการแปรรูปหรือไม่ทำให้สุกด้วยวิธีการต่าง ๆ

อย่างไรก็ตามพบการใช้คำว่า “สด” กับคำนามกลุ่มอาหารที่มีอรรถลักษณะบางส่วนแตกต่างจากอรรถลักษณะข้างต้น “สด” จึงขยายขอบเขตทางความหมายมากขึ้น ดังแสดงด้วยการวิเคราะห์อรรถลักษณะต่อไปนี้

สด₂

$$\left(\begin{array}{l} \pm \text{ใหม่} / \text{เพิ่งได้รับ} / \text{เพิ่งผลิต} / \text{เพิ่งเกิดขึ้น} \\ + \text{ยังไม่เสื่อมคุณภาพ} \\ - \text{ไม่สุกด้วยไฟ} / \text{ไม่เปลี่ยนสภาพจากกระบวนการแปรรูป} \end{array} \right)$$

อรรถลักษณะที่ 2: สด₂

ตัวอย่างคำว่า “สด” ที่ให้ความหมายตามอรรถลักษณะข้างต้น เช่น

ตัวอย่างที่ 10 เริ่มกันด้วยเมนูผัดไทยพื้นฐานที่ใครก็ปลื้มกันก่อนเลยกับผัดไทยกุ้งสด ส่วนผสมก็เหมือนการทำผัดไทยทั่ว ๆ ไป เพียงแค่เปลี่ยนจากกุ้งแห้งเป็นกุ้งสด อยากรินก็ตัวก็ใส่ลงไปให้ เต็มเหนียว ปรุงรสด้วยพริกป่น น้ำปลา และน้ำตาลทรายตามชอบเลยคะ [20]

ตัวอย่างที่ 11 มาคราวนี้เลยอยากแนะนำให้ลองปรุง ‘หมูผัดพริกสดเต้าหู้ยี้’ ของหุรหุราสมัยก่อนเพื่อรำลึกถึงวันเก่า ๆ กันบ้าง [20]

ตัวอย่างที่ 12 ปูม้าสดดองในซีอิ๊วเกาหลี เนื้อแน่น หวาน เค็มนิดๆ ติดตามทาง Facebook ได้ นะคะ [20]

คำว่า “ผัดไทยกุ้งสด” “หมูผัดพริกสดเต้าหู้ยี้” และ “ปูม้าสดดองในซีอิ๊วเกาหลี” แสดงการขยายความหมายของคำว่า “สด” ทำให้มีความหมายแตกต่างจากอรรถลักษณะที่ 1 อรรถลักษณะที่ 2 มีข้อค้นพบสำคัญคือ “สด” ใช้กับคำนามกลุ่มอาหารที่สุกด้วยไฟหรือเปลี่ยนสภาพจากการแปรรูป ([- ไม่สุกด้วยไฟ / ไม่เปลี่ยนสภาพจากกระบวนการแปรรูป]) ตลอดจนไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการผลิตที่เกิดขึ้นไม่นานก่อนเหตุการณ์และเวลากล่าวถ้อย “สด” ในอรรถลักษณะที่ 2 มีอรรถลักษณะร่วมกับอรรถลักษณะที่ 1 คือ

การแสดงการทรงสภาพของคำนาม กล่าวคือ ผัดไทยกุ้งสด หมูผัดพริกสดเต้าหู้ยี้ และปูม้าสดตองในซีอิ๊วเกาหลี ยังคงคุณสมบัติไม่เสื่อมคุณภาพ เช่น รูปลักษณ์ กลิ่น สี หรือรสชาติ ก่อนกระบวนการปรุงด้วยวิธีต่าง ๆ

บริบทการใช้ภาษาที่น่าสนใจของ “สด” กับ “กึ่ง” ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มคำนามอาหาร คือ สามารถเกิดความหมายได้ทั้งอรรถลักษณะที่ 1 และอรรถลักษณะที่ 2 ขึ้นอยู่กับคำนามหรือคำกริยาประเภทอาหารที่มาประกอบกับ “สด” จากตัวอย่างในอรรถลักษณะที่ 1 คือ ยำกุ้งสด และอรรถลักษณะที่ 2 คือ ผัดไทยกุ้งสด ผู้วิจัยพบว่า ความหมายของ “ยำ” และ “ผัด” ส่งผลต่อความหมายของคำว่า “สด” กล่าวคือ “ยำ” เป็นคำนามหมายถึง อาหารชนิดหนึ่งที่ปรุงโดยนำเนื้อสัตว์และผักมาเคล้าเข้าด้วยกัน [4] “ยำ” ยังจัดเป็นคำกริยาที่มีความหมายว่า คลุกเคล้าหรือปะปน ดังนั้นอรรถลักษณะหลักของยำจึงอยู่ที่คำกริยาซึ่งไม่ได้เน้นการผ่านความร้อนเพื่อให้เนื้อสัตว์หรือผักแปรจากสภาพสด ขณะที่อรรถลักษณะของ “ผัด” จะให้ความสำคัญต่อการผ่านความร้อนจนอาหารเปลี่ยนสภาพ ดังนั้นบริบทและอรรถลักษณะของคำที่ประกอบจึงส่งผลต่อความหมายของ “สด” ด้วย

1.2 กลุ่มคำนามเกี่ยวกับสี คำว่า “สด” เมื่อปรากฏกับคำนามเกี่ยวกับสีให้ความหมายของความเข้มของสีจึงแตกต่างจาก “สด” ที่ใช้กับกลุ่มคำนามเกี่ยวกับอาหาร ดังแสดงด้วยอรรถลักษณะต่อไปนี้

$$\begin{array}{c} \text{สด}_3 \\ \left(\begin{array}{l} \pm \text{ใหม่} / \text{เพิ่งได้รับ} / \text{เพิ่งผลิต} / \text{เพิ่งเกิดขึ้น} \\ + \text{ความเข้มหรือความชัด} \end{array} \right) \\ \text{อรรถลักษณะที่ 3 : สด}_3 \end{array}$$

ตัวอย่างคำว่า “สด” ที่ให้ความหมายตามอรรถลักษณะข้างต้น เช่น

ตัวอย่างที่ 13 ในเวลาบ่ายจัดเช่นนี้ แสงอันเริ่มหรือไรของดวงตะวันอาบไล่ไปทั่วหมู่ไม้สีเขียวสดจีที่ขึ้นอยู่ริมทางทำให้รู้สึกราวกับว่าที่นี่จะมีไข่แผ่นดินเดียวกับย่านการค้าที่มีตึกสูงแน่นขนัดมีผู้คนและยวดยานสับสนจอแจที่เบื้องล่าง [5]

ตัวอย่างที่ 14 หล่อนเดินเข้าห้อง เพื่อเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวชุดอาบนํ้าสีแดงสดตัดกับผิวขาวนวลเนียน [5]

ตัวอย่างที่ 15 Marni สีพิเศษ ปัก long live the king ที่ด้านใน 9900 บาท DKNY กระเป๋าจำลองผ้าไนลอนสีเหลืองสด 4900 บาท จั๊ปปายใช้สอยเป็นตัวของตัวเอง [20]

คำว่า “สีเขียวสด” “สีแดงสด” และ “สีเหลืองสด” สอดคล้องกับอรรถลักษณะที่ 3 แสดงความเข้มของสีหรือหมายถึง มาก และไม่จำเป็นต้องแสดงอรรถลักษณะสภาพใหม่ เนื่องจาก “สด” ตามอรรถลักษณะนี้มุ่งเน้นแสดงความเข้มหรือความชัดเท่านั้น โดยคำนามที่ปรากฏคู่กับสีนั้น ๆ จะมีสภาพใหม่หรือเกิดขึ้นในเวลาที่ยังสดใหม่หรือไม่ก็ได้

1.3 กลุ่มคำนามอื่น ๆ กลุ่มคำนามอื่น ๆ เป็นคำนามที่ไม่สามารถจัดเข้ากลุ่มความหมายข้างต้นได้ รวมถึงคำนามที่เป็นนามธรรม เนื่องจากมีอรรถลักษณะเฉพาะ ดังแสดงด้วยอรรถลักษณะต่อไปนี้

$$\begin{array}{c} \text{สด}_4 \\ \left(\begin{array}{l} \pm \text{ใหม่} / \text{เพิ่งได้รับ} / \text{เพิ่งผลิต} / \text{เพิ่งเกิดขึ้น} \\ + \text{ยังไม่เสื่อมสภาพ} \end{array} \right) \\ \text{อรรถลักษณะที่ 4 : สด}_4 \end{array}$$

ตัวอย่างคำว่า “สด” ที่ให้ความหมายตามอรรถลักษณะข้างต้น เช่น

ตัวอย่างที่ 16 แอลกอฮอล์ 70% ใช้เช็ดผิวหนังบริเวณแผล และรอบๆ แผล เพื่อลดจำนวนเชื้อโรคที่อยู่ตามผิวหนัง ทิงเจอร์เมอร์ทิวโอเลท ใช้ทำความสะอาดผิวหนังใช้ใส่แผลสด แผลถลอก [20]

ตัวอย่างที่ 17 คุณกนิษฐา ติ.สุวรรณ เป็นผู้อำนวยการฝ่ายหนังสือเยาวชน นำความคิดสดใหม่ทันสมัยจากสหรัฐอเมริกาและยุโรปมาพัฒนาหนังสือเยาวชน [20]

ตัวอย่างที่ 18 คาดการณ์ผิวดินน้อย เล่นปล่อยสองคนนั้นไปเล่นเจ็ตสกีกลางทะเลแบบนั้นใครจะตามไปถ่ายได้ ปีนพุดโดยไม่ละสายตาจากหน้าจอ เพราะต้องการอารมณ์สดใหม่ ไม่ใช่อารมณ์ที่เย็นชืด [20]

คำว่า “แผลสด” “ความคิดสดใหม่” และ “อารมณ์สดใหม่” สอดคล้องกับอรรถลักษณะที่ 4 ข้อสังเกตทางความหมายของ “แผลสด” คือ แผลที่เพิ่งเกิดขึ้น หากเกิดขึ้นมาระยะหนึ่งแล้วแต่ยังไม่เปลี่ยนสภาพเป็นแผลแห้งก็สามารถเรียกว่า “แผลสด” ได้เช่นกัน นอกจากนี้การปรากฏของคำว่า “สด” กับคำนามที่เป็นนามธรรมแสดงว่า “สด” มีพัฒนาการทางความหมายสูงขึ้นหรือเกิดการวางนัยทั่วไป (Generalization) เป็นการนำคุณสมบัติที่กรณีเฉพาะแต่ละกรณีมีร่วมกันมาสร้างเป็นมโนทัศน์หรือคำกล่าวอ้างทั่วไป

2. ตำแหน่งหลังคำกริยา: หมวดคำกริยาวิเศษณ์ อรรถลักษณะของคำว่า “สด” ในตำแหน่งนี้ ปรากฏ 2 อรรถลักษณะ ดังนี้

$$\begin{array}{c} \text{สด}_5 \\ \left(\begin{array}{l} + \text{ใหม่ / เกิดการกระทำใหม่} \\ + \text{กำลังเกิดขึ้น} \end{array} \right) \\ \text{อรรถลักษณะที่ 5: สด}_5 \end{array}$$

ตัวอย่างคำว่า “สด” ที่ให้ความหมายตามอรรถลักษณะข้างต้น เช่น

ตัวอย่างที่ 19 ฟังสดรายการเดอะช็อค ฟังเรื่องเล่าผี The Shock FM กับพี่ป๊อง กพล ทองพลับ และทีมงานฟังสดเดอะช็อคทุกวันจันทร์ – อาทิตย์ [20]

ตัวอย่างที่ 20 ไม่ดีเธอ น้ำผลไม้ดื่มแล้วสุขภาพดีนะ คนเลือน้ำส้มบอกเหตุผลที่คิดว่าน่าจะฟังขึ้นที่สุด คราวหน้าพวกเราก็จะได้แสดงสดออกอากาศแล้วสินะ เซอีนกล่าวเบา ๆ เหมือนรำพึง [5]

ตัวอย่างที่ 21 หนุ่มคลังไลฟ์สด ทำร้ายผู้หญิง ล่าสุด จนท.สามารถรวบตัวผู้ก่อเหตุได้แล้ว [23]

คำว่า “ฟังสด” “แสดงสด” และ “ไลฟ์สด” ตรงกับอรรถลักษณะที่ 5 แสดงการกระทำใหม่หรือเหตุการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่ อย่างไรก็ตามคำว่า “สด” ในอรรถลักษณะนี้ไม่จำเป็นต้องแสดงการณลักษณะกำลังดำเนินอยู่หรือลักษณะของเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งผู้พูดมองจุดเวลานั้นว่ามีสภาพนิ่งอยู่หรือคงที่เท่านั้น [18] แต่ยังสามารถใช้กับการณลักษณะเสร็จสิ้น รวมถึงบอกความหมายคาดการณ์ในอนาคตว่าเหตุการณ์นั้น ๆ จะเกิดขึ้นด้วย

พลวัตของคำว่า “สด” มีมากยิ่งขึ้นเมื่อปรากฏร่วมกับคำกริยาเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ คือ /jèt/ และ

/je:/² เป็นภาษาตลาด (Vulgar) หรือวิภาษที่ไม่สุภาพ หยาบคาย หรือมีความหมายแฝงเกี่ยวกับเรื่องเพศ [25] รวมถึงการใช้ร่วมกับคำอื่นที่สื่อความแบบเดียวกัน เช่น เอา มีอะไรกัน อรรถลักษณะของคำว่า “สด” ที่ประกอบกับคำแสดงการร่วมเพศ มีอรรถลักษณะต่อไปนี้

$$\begin{array}{c} \text{สด}_6 \\ \left(\begin{array}{l} + \text{เพศสัมพันธ์ (ไม่จำกัดเพศ)} \\ - \text{หญิงงามน่าย} \end{array} \right) \\ \text{อรรถลักษณะที่ 6: สด}_6 \end{array}$$

ตัวอย่างคำว่า “สด” ที่ให้ความหมายตามอรรถลักษณะข้างต้น เช่น

ตัวอย่างที่ 22 นี้นั้นไม่ใช่สูงนะ ขอ /jét/ สด วันนิง [23]

ตัวอย่างที่ 23 นักวิชาการ ชี คอร์ส /je:/ สด ผิดคำแนะนำแรง [22]

ตัวอย่างที่ 24 ผ่านมากเราก็มี (อะ) ไรกันแบบสด แต่เอาออกข้างนอก แบบนี้มีโอกาสท้องมากน้อย แคไหน ใครเคยเจอประสบการณ์แบบนี้ไหม [23]

ตัวอย่างที่ 25 เอาสด แต่ไม่เคยแตกใน แต่ท้อง? [23]

คำว่า “สด” เมื่อทำหน้าที่ขยายกริยาที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเพศจะหมายถึง การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ใช่หญิงงามน่าย ความหมายดังกล่าวไม่รวมถึงการป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ด้วยวิธีอื่น อรรถลักษณะ [- หญิงงามน่าย] แสดงถึงการคงลักษณะทางกายภาพเดิมของอวัยวะเพศไว้ โดยไม่มีเครื่องป้องกันอื่น ๆ การปรากฏร่วมกับคำกริยาที่แสดงกิจกรรมทางเพศทำให้เกิดการดูดซับความหมายเชิงปริบท (Absorption of Contextual Meaning) และการสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิม (Decategorialization) [25] เป็นผลจากหน่วยสร้างกริยาเรียง คำว่า “สด” จึงสามารถเป็นหน่วยแกนของกริยาลี ความหมาย คือ ‘มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้หญิงงามน่าย’ เช่น “อยากสดกับแฟน พอมีวิธีป้องกันไหมครับ” อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบว่า “สด” ในอรรถลักษณะนี้มีผลภาวะต่ำ เนื่องจากใช้เจาะจงเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์หรือความหมายหลักอยู่ที่คำกริยา กิจกรรมทางเพศที่นำมาประกอบ ดังนั้นจึงยังไม่เกิดพัฒนาการใด ๆ ที่ต่อเนื่องจากอรรถลักษณะที่ 6

พลวัตการด้านสร้างคำของคำว่า “สด” ในภาษาไทยปัจจุบัน

ภาษาทุกภาษาเป็นพลวัต (Dynamic) หรือมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้มีผลภาวะมากขึ้น “สด” จึงมีความหมายใหม่ที่มีลักษณะจำเพาะเมื่อนำไปประกอบกับคำอื่น อย่างไรก็ตามยังคงอรรถลักษณะของ “สด” ในความหมายเดิมไว้ แต่มีความหมายที่เกิดจากการสร้างคำโดดเด่นกว่า กล่าวคือ การสร้างคำทำให้ “สด” เกิดความหมายระดับศัพท์ไม่ใช่ความหมายรวมจากหน่วยสร้างอื่น ๆ ในประโยค

คำว่า “สด” ถูกนำไปใช้เป็นหน่วยคำอิสระ เพื่อประกอบกับอีกหน่วยคำหนึ่งในการประสมคำ (Compound Word) การวิเคราะห์การสร้างคำ มักจะมีคำที่ทำให้เกิดความสับสนว่าควรจัดไว้ในการสร้างคำแบบใด เช่น นำพา ก่อตั้ง ยึดถือ สามารถจัดเป็นคำประสม คือ การนำคำมูลที่มีอยู่เดิมสองคำหรือมากกว่ามาประกอบเข้าด้วยกันและเกิดความหมายใหม่ที่เป็นความหมายจำเพาะ (Idiosyncratic Meaning) [2] เหมือนคำเดี่ยวทั่วไป ไม่ใช่ผลรวมของความหมาย หรือควรจัดชุดคำดังกล่าวเป็นคำซ้อน เนื่องจากคำมูลที่นำมาประกอบกันมีความหมายคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้ทฤษฎีต้นแบบช่วยอธิบายพื้นที่ทับซ้อนระหว่างการสร้าง

² /je:/ ผ่านกระบวนการร่อนเสียงจาก /jét/ มินัยที่แสดงความสุภาพมากกว่า ซึ่งผู้ใช้ภาษาไทยปัจจุบันนิยมใช้ดังกล่าวแทนการใช้ /jét/ โดยตรง (ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์เพื่อเสียงการใช้รูปคำที่ไม่สุภาพ)

คำต้นแบบกับการสร้างคำที่ไม่ใช่ต้นแบบ [27] ดังนั้นสามารถเรียกการสร้างคำทั้งหมด ตามแนวคิดเดิมว่า “การประสมคำ” (Compound Word)

การประสมคำเป็นพลวัตที่สนับสนุนการเป็นคำหลายความหมายของ “สด” เนื่องจากความหมายจำนวนมากทำให้ผู้ใช้ภาษาเลือกไปใช้กับคำอื่น ๆ จนเกิดเป็นความหมายระดับศัพท์ขึ้น การวิจัยนี้จำแนกตามรูปคำเพื่อจัดระบบให้เข้าใจง่ายขึ้น ดังนี้

1. การประสมคำโดยการนำรูปคำที่ต่างกันมาประกอบกัน เกิดจากการนำคำว่า “สด” ไปประกอบกับคำอื่น ๆ ทำให้มีความหมายเชิงประกอบระดับต่ำ (Non-compositional Semantics) เป็นความหมายที่ไม่สามารถคาดเดาได้จากความหมายประจำคำขององค์ประกอบเพราะไม่ได้เกิดจากการรวมความหมายขององค์ประกอบ ผู้วิจัยวิเคราะห์ความหมายเชิงประกอบโดยใช้คุณสมบัติ 4 ประการเพื่อทดสอบการยึดเกาะระหว่างหน่วยคำได้แก่ การแทรกคำเนื้อหาระหว่างองค์ประกอบไม่ได้ การแทรกคำไวยากรณ์ระหว่างองค์ประกอบไม่ได้ การสลับตำแหน่งไม่ได้เนื่องจากทำให้ความหมายเปลี่ยนไปหรือไม่มีความหมาย และการคงอรรถลักษณะเดิมหากคำที่ทดสอบผ่านเกณฑ์ทั้ง 4 ประการถือว่ามีความสัมพันธ์การยึดเกาะระหว่างหน่วยคำต่ำหรือมีความหมายเชิงประกอบระดับสูง

คำว่า “สด” ที่เป็นการประสมคำประเภทนี้พบทั้งสิ้น 5 คำ มีคุณสมบัติดังตารางต่อไปนี้

Table 1 Non-Compositional Semantics Analysis of /sòt/ Compounding with Dissimilar Word Forms

Word Forms	No Insertion of Content Word between Elements.	No Insertion of Function Word between Elements.	Unable to change the positions	Preserving The Semantic Features of /sòt/
/sòt chû:n/ ‘fresh’	/sòt sǎj chû:n/* ³ /sǎj/ ‘clear’	/sòt /éʔ chû:n/* /léʔ/ ‘and’	/chû:n sòt/*	[+ new]
/sòt sǎj/ ‘bright’	/sòt chû:n sǎj/* /chû:n/ ‘cheerful’	/sòt /éʔ sǎj/*	/sǎj sòt/*	[+ new] [+ intensity or clarity]
/nâ: sòt/ ‘no makeup’	/nâ: phiw sòt/ /phiw/ ‘skin’	/nâ: /éʔ sòt/*	/sòt nâ:/*	N/A
/ŋɤ:n sòt/ ‘cash’	/ŋɤ:n sàta:ŋ sòt/* /sàta:ŋ/ ‘money’	/ŋɤ:n /éʔ sòt/*	/sòt ŋɤ:n /*	N/A
/cà:j sòt/ ‘pay cash’	/cà:j khǎ:j sòt/* /khǎ:j/ ‘sell’	/cà:j /éʔ sòt/*	/sòt cà:j /	N/A

ความหมายเชิงประกอบของคำว่า “สด” แบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1.1 ความหมายเชิงประกอบระดับสูง (High Compositional Semantics) คือ การประสมคำที่เกิดการรวมความหมายระหว่างองค์ประกอบแล้วผ่านเกณฑ์คุณสมบัติทั้ง 4 ประการ พบทั้งสิ้น 2 คำ ได้แก่ สดชื่น และ สดใส

ตัวอย่างที่ 26 พ่อแม่เรานี้ดีนะ มีแต่เพื่อนที่ลูกสาวสวย ๆ ทั้งนั้น พื้พุดด้วยหน้าตาสดชื่น เต๋าว่าเขาคงกำลังคิดถึงว่าที่พี่สะใภ้ ‘ทำไมพี่ถึงตกลงใจยอมรับว่าที่พี่สะใภ้ง่ายนั้ก’ ผมเคยถามเขาแบบนี้ [5]

สดชื่น หมายถึง ใหม่และบริสุทธิ์ทำให้เบิกบานใจและกระปรี้กระเปร่าขึ้น เช่น จิตใจสดชื่น อากาศสดชื่น ดอกไม้บานสดชื่น ผิวพรรณสดชื่น หน้าตาสดชื่น [4] คงอรรถลักษณะสภาพใหม่ ([+ใหม่]) ขึ้นอยู่กับบริบทที่ไปประกอบกันด้วย

ตัวอย่างที่ 27 สำหรับสาวผิวแพ้ง่าย ผิวธรรมดาถึงผิวแห้ง ปัญหาที่ประสบบ่อย ๆ คือความแห้งกร้าน ไม่สดใสของผิว ผิวดูหมองคล้ำ ริ้วรอยเส้นบาง กระ จุดต่างด้า อันเกิดจากแสงแดด เมคอัพเบสที่ใช้ต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถปกปิดอำพรางปัญหาเหล่านี้ [20]

สดใส หมายถึง ผ่องใส ไม่ขุ่นมัว เช่น หน้าตาสดใส สีสันสดใส [4] คงอรรถลักษณะสภาพใหม่ ([+ใหม่]) และสภาพชัดเจน [+ ความเข้ม / ความชัด] ไว้ อย่างไรก็ตามความหมายหลักอยู่ที่คำว่า “ใส” อันเป็นองค์ประกอบหลัก อีกทั้งคำดังกล่าวยังมีความหมายเชิงนามธรรมสูง ทำให้อรรถลักษณะเดิมของคำว่า “สด” ลดลงด้วย

1.2 ความหมายเชิงประกอบระดับต่ำ (Low Compositional Semantics) คือ การประสมคำที่เกิดการรวมความหมายระหว่างองค์ประกอบ ในงานวิจัยนี้คำที่พบจะไม่ผ่านเกณฑ์คุณสมบัติประการสุดท้ายหรือการคงอรรถลักษณะเดิมของ “สด” แสดงว่า ความหมายของ “สด” เปลี่ยนแปลงไปมากหรือไม่ได้เกิดจากการรวมความหมายระหว่างองค์ประกอบทำให้มีการยิดเกาะระดับสูง ดังนั้นจึงมีแนวโน้มรวมกันเป็น 1 หน่วยคำพบจำนวนทั้งสิ้น 3 คำ คือ หน้าสด เงินสด และจ่ายสด ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 28 ถามคุณผู้หญิงหน้าดีหน้าสวยค่า เราอยากรู้ว่าคนที่ผิวหน้าดี หน้าสดก็รอด แต่งหน้าก็ปัง ล้างหน้าออกมาก็เร็ดเนี่ยเค้าใช้อะไรกันหว่า [22]

หน้าสด หมายถึง ไม่ใช้เครื่องสำอางที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตกแต่งใบหน้า แม้ว่า “หน้าสด” จะคงความหมายของคำว่า “หน้า” แต่คำว่า “สด” ไม่ได้ถูกใช้ในความหมายประจำรูปคำ คือ ใหม่หรือสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นแต่อย่างใด อาจกล่าวได้ว่า “สด” เกิดอรรถลักษณะใหม่ คือ [+ เดิม] เพื่อแสดงการคงสภาพเดิมของใบหน้าโดยไม่ใช้ด้วยเครื่องสำอางตกแต่ง

ตัวอย่างที่ 29 น้อยหรือมากก็ฝากได้แบงค์ไม่เกี่ยง ได้ดอกเบี๊ยพองามเป็นน้ำเลี๊ยง ใช้บัตรเคี๊ยงแทนเงินสด รูด กด ชื้อ ใครจะฝากให้ใครแบงค์ไม่ว่า เงินฝากมาจากไหนแบงค์ไม้อือ [20]

เงินสด หมายถึง ตัวเงินที่มีอยู่ซึ่งใช้ได้ทันที เงินที่ชำระให้ทันทีเมื่อซื้อหรือขายกัน [4] คำว่า “เงินสด” คงความหมายของคำว่า “เงิน” แต่คำว่า “สด” มีหลายความหมายมากขึ้น ทั้งนี้ผู้ใช้ภาษามิมีโนทัศน์สอดคล้องกันว่า “เงินสด” คือ เหรียญกษาปณ์และธนบัตรที่เป็นวัตถุ ประเด็นนี้สอดคล้องกับสภาพสังคมเนื่องจากเงินที่จับต้องได้ถูกใช้ก่อนพัฒนามาเป็นเงินบาทดิจิทัล (Digital Currency Electronic Payment: DCEP) ดังนั้นระบบเงินแบบเก่าจึงเสมือนการคงสภาพเดิมของวิธีการชำระหนี้ตามกฎหมายไว้

ตัวอย่างที่ 30 ผมบอกมันว่าหายาก เกือบจะสองหมื่น จ่ายสดไปหมื่นห้าเนี่ย คุณเลือกองค์อื่นเถอะ [5]

จ่ายสด หมายถึง ชำระค่าสินค้าและบริการด้วยเหรียญกษาปณ์และธนบัตรที่เป็นวัตถุ นอกจากนี้ “จ่ายสด” ยังหมายถึง ชำระเงินทันทีโดยไม่มีส่วนที่ค้างชำระหรือไม่ใช่การขายเชื่อ (Credit Sale)

2. การประสมคำโดยการนำรูปคำมาซ้ำกัน เกิดจากการนำคำว่า “สด” มาซ้ำกัน ทำให้เกิดการขยายความหมาย พบจำนวนทั้งสิ้น 2 คำ คือ สด ๆ และ สด ๆ ร้อน ๆ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 31 ตระเวนกรุงไหมวะ ไอ้พัน พันกำลังเสรำใจที่ต้องจากภรรยามาสด ๆ ร้อน ๆ [5]

ตัวอย่างที่ 32 แม่ประไฟพืงจะได้รับข่าวร้ายมาสด ๆ เธอคงทำใจได้ยาก [5]

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า สด ๆ และ สด ๆ ร้อน ๆ ไว้สอดคล้องกัน หมายถึง “หยก ๆ, ใหม่ ๆ, เร็ว ๆ นี้, ไว ๆ นี่ซึ่ง ๆ หน้า” [4] จากความหมายตามพจนานุกรมพบว่ายังคงอรรถลักษณะสภาพใหม่หรือสิ่งที่เกิดขึ้นโดยล่องเวลาไปไม่นาน [+ ใหม่ / พังเกิดขึ้น] อย่างไรก็ตามการนำรูปคำมาซ้ำกันทำให้มีความหมายเน้นหรือเพิ่มน้ำหนักความหมายให้ชัดเจนขึ้น

คำว่า “สด” จากการประสมคำข้างต้น ทำให้ความหมายของคำดังกล่าวพัฒนาไปมากยิ่งขึ้น กรณีของความหมายเชิงประกอบระดับต่ำ ซึ่งไม่รักษอรรถลักษณะเดิมไว้หรือเปลี่ยนแปลงความหมายไปตามกระบวนการอุปลักษณะ ทำให้คำในความหมายนี้เป็นคำต้นแบบ มีคุณสมบัติการยืดเกาะระหว่างหน่วยคำสูงและส่งผลต่อการเกิดความหมายระดับศัพท์ ขณะที่คำประสมที่มีความหมายเชิงประกอบระดับสูงไม่ได้มีสถานะเป็นคำต้นแบบหรืออยู่ในพื้นที่ทับซ้อนตามทฤษฎีต้นแบบ

สรุปผลการวิจัย

บทความ “สด : คำหลายความหมายในภาษาไทยปัจจุบัน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำว่า “สด” จากข้อมูลภาษาในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติและและสื่อสังคม 3 ประเภท ได้แก่ Facebook TikTok และ Twitter หรือ X โดยศึกษา 3 ประเด็น ได้แก่ ตำแหน่งและหน้าที่ ความหมาย และพลวัตการสร้างคำของคำว่า “สด” ในภาษาไทยปัจจุบัน

ผลการศึกษาตำแหน่งและหน้าที่ของคำว่า “สด” ในภาษาไทยปัจจุบันตามการจำแนกโดยใช้กรอบประโยคทดสอบร่วมกับเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ พบว่า “สด” มีตำแหน่งและหน้าที่ 2 ประการ ดังนี้

1) ตำแหน่งหลังคำนาม: หมวดคำกริยากรรม เช่น ปลาสด เนื้อสด ผลไม้สด คำว่า “สด” ในตำแหน่งนี้ทำหน้าที่เป็นคำหลัก สามารถเป็นส่วนประกอบของประโยคตามลำดับในประโยคเริ่มได้

2) ตำแหน่งหลังคำกริยา: หมวดคำกริยาวิเศษณ์ เช่น ถ่ายทอดสด เล่นสด แสดงสด คำว่า “สด” ในตำแหน่งนี้ ทำหน้าที่เป็นขยายกริยาของประโยค

การวิเคราะห์ความหมายโดยใช้การวิเคราะห์อรรถลักษณะ พบอรรถลักษณะของ “สด” จำนวน 6 อรรถลักษณะ จำแนกตามตำแหน่งและหน้าที่ของคำว่า “สด” ดังนี้

1) ตำแหน่งหลังคำนาม : หมวดคำกริยากรรมย่อย จำนวน 4 อรรถลักษณะ “สด” จากอรรถลักษณะที่ 1 หมายถึง ใหม่ พังได้รับ พังผลิต พังเกิดขึ้น ยังไม่เสื่อมคุณภาพ ไม่สุกด้วยไฟหรือไม่เปลี่ยนสภาพจากกระบวนการแปรรูป อรรถลักษณะที่ 2 เกิดความหมายที่แตกต่างจากอรรถลักษณะแรก คือ สามารถทำให้สุกด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง แต่ต้องคงสภาพของสิ่งนั้น อรรถลักษณะที่ 3 “สด” แสดงความเข้มของสี และอรรถลักษณะที่ 4 สด หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่หรือไม่ก็ได้ แต่จะต้องคงสภาพตามลักษณะเดิมของสิ่งนั้น

2) ตำแหน่งหลังคำกริยา : หมวดคำกริยาวิเศษณ์ จำนวน 2 อรรถลักษณะ อรรถลักษณะเด่น คือ สื่อถึงสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น แต่จะอยู่ในกรณีลักษณะแบบใดก็ได้ เช่น พังสด กินสด ไลฟ์สด และอรรถลักษณะที่มีพัฒนาการสูงซึ่งเป็นผลจากการสูญเสียลักษณะของหมวดคำเดิมและการดูดซับความหมายบริบท คือ [+เพศสัมพันธ์] และ [-อุบายอนามัย]

พลวัตด้านการสร้างคำของคำว่า “สด” ในภาษาไทยปัจจุบัน จำแนกผลการศึกษาตามรูปคำของคำที่นำมาประกอบกัน มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1) การประสมคำโดยการนำรูปคำที่ต่างกันมาประกอบกัน ทำให้เกิดความหมายเชิงประกอบระดับสูง

ได้แก่ สดขึ้น สดใส และความหมายเชิงประกอบระดับต่ำ คำว่า “สด” เมื่อนำมาประกอบกับคำอื่น มีความหมายต่างจากความหมายประจำรูปคำ เช่น หน้าสด เงินสด และจ่ายสด

2) การประสมคำโดยการนำรูปคำมาซ้ำกัน มีความหมายเน้นหรือเพิ่มน้ำหนักความหมายให้ชัดเจนขึ้น ได้แก่ สด ๆ และสด ๆ ร้อน ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

การที่ “สด” ซึ่งเป็นคำหลายความหมายในภาษาไทยปัจจุบัน สามารถมีตำแหน่ง ทำหน้าที่ และให้ความหมายได้หลากหลาย อาจเกิดจากความหมายแก่นของคำเอื้อต่อความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์หลายประการ และเป็นปรากฏการณ์ปกติในการใช้คำในภาษาให้เกิดประโยชน์จากหน่วยคำที่มีอยู่มากที่สุด [2] สอดคล้องกับทัศนะของ Oungwuttivat [26] ศึกษาเรื่อง “ที่” : คำหลายหน้าที่ในภาษาไทยปัจจุบัน ทั้งยังพบอรรถลักษณะร่วมบางประการของคำว่า “สด” แต่ละความหมายแสดงความเชื่อมโยงระหว่างกัน นอกจากนี้พบลักษณะสำคัญของการใช้คำว่า “สด” กล่าวคือ “สด” สามารถใช้กับคำนามที่เป็นนามธรรมได้ เช่น อารมณ์สด ความคิดสด (ใหม่) ความรู้สด (ใหม่) มักปรากฏร่วมกับคำว่า “ใหม่” เพื่อบ่งชี้อรรถลักษณะสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้น อาจกล่าวได้ว่า “สด” มีผลิตภาวะและมีโอกาสนำไปใช้กับคำอื่นมากขึ้น

กรณีของคำว่า “สด” ที่มีอรรถลักษณะการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย แสดงว่าคำดังกล่าวพัฒนาความหมายมากยิ่งขึ้นจนนำไปสู่การข้ามขอบเขตทางความหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรากฏเดี่ยวเป็นหน่วยแก่นของกริยาลีเพื่อบ่งชี้ความหมายตามอรรถลักษณะนี้ ทำให้บริบทการปรากฏเดี่ยว สอดคล้องกับกลวิธีการหลีกเลี่ยงความไม่สุภาพ มีจุดมุ่งหมายหลีกเลี่ยงคำต้องห้าม (Taboo) [27] หรือการกล่าวถึงกิจกรรมทางเพศที่ใช้ภาษาตลาด ได้แก่ /jət/ และ /je:/ อันเป็นวิธภาษารูปแบบหนึ่ง

นอกจากนี้การประสมคำของคำว่า “สด” ในภาษาไทยปัจจุบันยังสอดคล้องกับแนวคิดการขยายความหมายเชิง อุปลักษณ์ (Metaphorical Extension) เป็นการเปลี่ยนแปลงความหมายจากวงความหมายที่มีสภาวะรูปธรรมมากกว่าไปสู่วงความหมายที่สภาวะนามธรรมมากกว่า [28] แม้ว่าการประสมคำจาก “สด” บางคำ จะไม่ได้สื่อความเป็นนามธรรมอย่างสมบูรณ์ แต่สภาวะรูปธรรมก็ถูกลดบทบาทลง เช่น หน้าสด เงินสด จ่ายสด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Injan และ Thepkanjana [29] เรื่อง คำนามประสมแบบเท่าเทียมในภาษาไทย เช่น ขวากหนาม ความหมายประจำความหมายหนึ่งของ “ขวาก” คือ เหล็กปลายแหลม และ “หนาม” คือ ส่วนแหลมที่งอกจากต้นพืช ทั้งสองความหมายมีระดับความเป็นรูปธรรมสูง เนื่องจากเป็นวัตถุหรือสิ่งที่จับต้องได้ เมื่อเป็นนามประสมแบบเท่าเทียม คำดังกล่าวไม่ได้คงความหมายประจำคำที่เป็นรูปธรรมไว้ แต่ใช้ความหมายเชิงนามธรรมแทนที่โดยหมายถึง อุปสรรคหรือปัญหา

ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับคำว่า “สด” ในภาษาไทยถิ่นใต้ซึ่งได้รับข้อมูลจากผู้พูดภาษาไทยถิ่นใต้เป็นภาษาแม่ พบว่าคำดังกล่าวมีความหมายว่า เก่ง โดดเด่น หรือมีความสามารถ แต่ให้ความหมายในเชิงลบถูกใช้เพื่อทำให้คู่สนทนาเกิดความไม่พึงพอใจต่อสถานการณ์หรือสภาวะที่เกิดขึ้นเป็นประจำ รวมถึงใช้ในการต่อว่าคู่สนทนา เช่น “อย่าสดให้มาก” หมายถึง อย่าแสดงตนว่าเก่งหรือโดดเด่นมากเกินไป ประเด็นนี้สนับสนุนว่า “สด” ในภาษาไทยถิ่นใต้และภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ อาจมีพัฒนาการที่แตกต่างจากมาตรฐานขึ้นอยู่กับการคงความหมายประจำคำของแต่ละถิ่น แต่พัฒนาการทั้งหมดล้วนเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป (gradual shift) ทั้งสิ้น

ดังนั้นคำหลายความหมายจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาต่อไป ช่วยแสดงวิวัฒนาการทางความหมาย และหน้าที่ของคำ วิเคราะห์ความเป็นมาของคำได้อย่างแม่นยำ คาดการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่จะเกิดกับภาษา ทั้งนี้สามารถต่อยอดการวิจัยไปสู่คำหลายความหมายในภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ และการศึกษาเชิงประวัติโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎี การกลายเป็นคำไวยากรณ์และทฤษฎีอื่น ๆ เป็นต้น

References

- [1] Saralamba, C. (2015). Language and Linguistics. Thammasat University Press.
- [2] Vongwipanon, P. (2003). Documents for teaching Thai language courses 3. Sukhothai Thammathirat University Press.
- [3] Falkum, I. L., & Vicente, A. (2015). Polysemy: Current perspectives and approaches. *Lingua*, 157(April 2015), 1-16. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0024384115000170?via%3Dihub>
- [4] Royal Institute. (2013). The Royal Institute's Dictionary B.E. 2554 www.royin.go.th/dictionary.
- [5] Department of Linguistics Faculty of Arts Chulalongkorn University. (2007). TNC: THAI NATIONAL CORPUS. www.arts.chula.ac.th/~ling/tnc3. (in Thai)
- [6] Chosungnoen, Y., & Monwiset, S. (2023). /ta-ko:n/ in Contemporary Thai: A study of function and meaning. *Ganesha Journal*, 19(2), 47-63. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/pikanasan/article/view/267983/175839> (in Thai)
- [7] Jaratjarungkiat, S. (2008). /jaŋ/: A diachronic study. [Master's thesis]. Chulalongkorn University. (in Thai)
- [8] Iamsa-ard, B. (2022). The development of the particles “Lao La La Lae” in Thai [Unpublished doctoral thesis]. Kasetsart University.
- [9] Tejarajanya, B. (2015). Grammaticalization of Kaam and Khwaam nominalizers in Thai. [doctoral dissertation]. Chulalongkorn University. (in Thai)
- [10] Kullavanijaya, P. (2008). A historical study of /thii/ in Thai. In A. Diller, A. Edmonson, & Y. Luo (Eds.), *The Tai-Kadai Languages* (pp. 455-467). Routledge.
- [11] Diller, A. (2001). Grammaticalization and Tai syntactic change. In K. Tingsabadh (Ed.), *Essays in Tai linguistics* (pp. 139-142). Chulalongkorn University Press.
- [12] Jaratjarungkiat, S. (2015). Study of research methodology in the development of polysemes in Thai. *Vannavidas*, 15, 135-156.
- [13] Iamsa-ard, A. (2020). A Diachronic study of the word /khrāj/ [Unpublished master's thesis]. Kasetsart University.
- [14] Kanchanachiwa, N. (1996). Thai grammar: Orthography, part of speech, syntax, and prosody. Thai Wattana Panich.
- [15] Jinlert, N. (2006). Classifying word categories in Thai grammar textbooks: Various methods and theories. *Vannavidas*. 6(November 2006), 189-216. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/VANNAVIDAS/article/view/62358/51340> (in Thai)
- [16] Phanuphong, W. (1995). The structure of Thai. Ramkhamhaeng University Press. (in Thai)
- [17] Partee, B. H. (2006). Lecture 1: Introduction to formal semantics and compositionality. https://people.umass.edu/partee/NZ_2006/NZ1.pdf
- [18] Pagin, P., & Westerstahl, D. (2011). Compositionality. <https://www.academia.edu/85884102/Compositionality>

- [19] Evans, V., & Green, M. (2006). *Cognitive linguistics: An introduction*. Edinburgh University Press.
- [20] Facebook. (n.d.). /sòt/. <https://www.facebook.com/>
- [21] Nida, E. A. (2015). *A componential analysis of meaning* (2nd ed.). De Gruyter Mouton.
- [22] TikTok. (n.d.). /sòt/. <https://www.tiktok.com/th-TH/>
- [23] Twitter. (n.d.). /sòt/. https://twitter.com/sfkkfs_/status/1420402843714949126
- [24] Office of the Royal Society. (2017). *Linguistics dictionary (general linguistics)* Royal Institute Edition. Office of the Royal Society.
- [25] Hopper, P. J., & Traugott, E. C. (2003). *Grammaticalization* (3rd ed.). Cambridge University Press.
- [26] Oungwuttawat, S. (2008). “Ti”: A polyseme in contemporary Thai. *Vannavidas*. 8(November 2008), 160-184.
- [27] Stern, G. 2018. *Meaning and change of meaning*. Forgotten Books.
- [28] Bybee, J. L. (2014). *Language change*. Cambridge University Press.
- [29] Injan, A., & Thepkanjana, K. (2015). Coordinate compound nouns in Thai. *Humanities Journal*. 22(1), 118-148.